

หลักเกณฑ์การสำรวจ

โครงการสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนในระดับอาเซียน

ASEAN Corporate Governance Scorecard

ความเป็นมาของโครงการ

การสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนในระดับอาเซียน หรือโครงการ ASEAN CG Scorecard ได้เริ่มขึ้นจากมติที่ประชุม ASEAN Finance Minister Meeting (AFMM) ในปี 2550 โดยให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) ขึ้นภายในปี 2558 ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (“สำนักงาน ก.ล.ต.”) ในภูมิภาคอาเซียนจึงได้ริเริ่มจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการรวมตลาดทุนภายใต้ชื่อ ASEAN Capital Market Forum (ACMF) ขึ้น เพื่อรองรับการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งในแผนปฏิบัติงานดังกล่าว มีการจัดทำโครงการ ASEAN CG Scorecard ประกอบอยู่ด้วย โดยโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการประเมินและพัฒนามาตรฐานการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในภูมิภาคอาเซียนทั้ง 6 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม รวมทั้งส่งเสริมความเชื่อมั่นในการลงทุนให้กับหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในอาเซียน

ในการดำเนินโครงการ ASEAN CG Scorecard เพื่อให้หลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ในการประเมินมีมาตรฐานเดียวกัน และสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงาน ก.ล.ต. ของทั้ง 6 ประเทศจึงได้พิจารณาแต่งตั้ง CG Experts ภายในประเทศของตนเอง ซึ่ง CG Experts จะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในการศึกษาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำและประเมิน ASEAN CG Scorecard การจัดทำรายงาน ตลอดจนแนวทางการประกาศผลสำรวจในภาพรวมต่อไป ทั้งนี้ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (สมคมฯ) ได้รับการพิจารณาจากสำนักงาน ก.ล.ต. ไทยให้เป็น Domestic Ranking Bodies (DRBs) หรือองค์กรผู้ทำการประเมินในนามของประเทศไทย

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินโครงการ ASEAN CG Scorecard เป็นเกณฑ์ที่ถูกพัฒนาร่วมกันโดย CG Experts จากทั้ง 6 ประเทศ โดยมีการพิจารณาหลักเกณฑ์มาจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในระดับสากล

เช่น OECD Principle, ICGN-Corporate Governance Principle, World Bank-CG ROSC, UK Code, ASX Code เป็นต้น โดย CG Experts ได้แบ่งหลักเกณฑ์ออกเป็น 5 หมวด ได้แก่

1. Rights of Shareholders
2. Equitable Treatment of Shareholders
3. Role of Stakeholders
4. Disclosure and Transparency
5. Responsibilities of the Board

ในปี 2555 นับเป็นปีแรกที่เริ่มทำการประเมินบริษัทตามหลักเกณฑ์ ASEAN CG Scorecard โดยประเมินบริษัทจดทะเบียนที่มีมูลค่าตามราคาตลาดสูงสุด 100 อันดับแรก ณ วันที่ 31 มีนาคม จากข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนเปิดเผยต่อสาธารณะ และเป็นข้อมูลที่ผู้ลงทุนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ รวมทั้งมีกระบวนการตรวจสอบคะแนนจากประเทศอื่น (Peer review) เพื่อให้มั่นใจว่าทุกประเทศมีมาตรฐานการประเมินสอดคล้องกัน โดยในช่วงแรกของโครงการจะทำการประเมินทุกปี อย่างไรก็ตาม มีการทบทวนหลักเกณฑ์ในการประเมินในปี 2559 และภายหลังมีมติจากที่ประชุมคณะกรรมการ CG Experts ให้ทำการประเมินทุกๆ 2 ปี

โครงการ ASEAN CG Scorecard ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดตามพัฒนาการด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในภูมิภาคอาเซียน สำหรับประเทศไทยโครงการดังกล่าวได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากสำนักงาน ก.ล.ต. ซึ่งสมาคมฯ ได้จัดทำผลการสำรวจบริษัทจดทะเบียนไทยและทาง ASIAN Development Bank (ADB) ได้รวบรวมและเผยแพร่ไว้ในรายงาน **ASEAN Corporate Governance Scorecard Country Reports and Assessments** โดยมีรายงานที่จัดพิมพ์แล้วนับตั้งแต่ปี 2555 ถึงปี 2562 รวมเป็นจำนวน 5 เล่ม โดยรายงานดังกล่าวได้แสดงถึงพัฒนาการด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีของทั้ง 6 ประเทศ รวมถึงจุดเด่นและจุดที่แต่ละประเทศควรพัฒนา นอกจากนี้ สมาคมฯ ยังได้จัดอบรมและนำเสนอผลสำรวจรวมทั้งประกาศรายชื่อบริษัทที่ได้รับรางวัลในแต่ละปีที่ทำประเมินสู่สาธารณะมาโดยตลอด ซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้แก่บริษัทจดทะเบียนไทยทางสำนักงาน ก.ล.ต. จึงสนับสนุนให้ IOD รับผิดชอบในการดำเนินการโครงการ ASEAN CG Scorecard อย่างต่อเนื่องต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

โครงการ ASEAN CG Scorecard มุ่งหวังให้มีการประเมินและวัดผลการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าตามราคาตลาดสูงสุด 100 อันดับแรก โดยใช้เกณฑ์ที่ตกลงร่วมกันระหว่าง 6 ประเทศในการประเมิน รวมถึงการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยในภาพรวมภายหลังการประเมิน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการในการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการของบริษัท ในขณะที่บริษัทจดทะเบียนก็สามารถนำผลการศึกษาตามโครงการดังกล่าวไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวปฏิบัติของตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้เทียบเคียงกับระดับสากลต่อไป

บริษัทที่ทำการประเมิน

ทีมผู้ประเมินของแต่ละประเทศ (DRBs) จะรับผิดชอบทำการประเมินเฉพาะบริษัทจดทะเบียนที่มีมูลค่าตามราคาตลาด (Market Capitalization) สูงสุด 100 อันดับแรก ณ วันที่ 31 มีนาคมของปีทำการประเมิน สำหรับบริษัทที่ได้รับการคัดเลือกมาประเมิน 100 บริษัท ต้องเป็นบริษัทที่จัดทำเอกสารการประเมิน (รายงานประจำปี หนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้น รายงานการประชุมผู้ถือหุ้น) เป็นภาษาอังกฤษและเผยแพร่ไว้บนเว็บไซต์ของบริษัทด้วย ทั้งนี้ สำหรับการประเมินตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป ที่ประชุม CG Experts มีมติให้เลื่อนวันคัดเลือกรายชื่อบริษัทจดทะเบียนที่มีมูลค่าสูงสุด 100 อันดับแรกตามราคาตลาดเป็น ณ วันที่ **31 พฤษภาคม** แทน เนื่องจากบริษัทจดทะเบียนของบางประเทศมีการปิดงบการเงินในเดือนมีนาคม และจะจัดการประชุมสามัญผู้ถือหุ้น (AGM) ในช่วงไตรมาสที่ 3 ดังนั้น เพื่อให้ทุกประเทศใช้เอกสารในการประเมิน AGM ฉบับเดียวกัน จึงพิจารณาให้เลื่อนวันคัดเลือกรายชื่อออกไป

นอกเหนือจากการประเมินบริษัทจดทะเบียนไทยจำนวน 100 บริษัทแล้ว DRBs ยังต้องมีกระบวนการในการประเมินบริษัทจดทะเบียน (Peer Review) ของอีก 5 ประเทศ จำนวน 35 บริษัทด้วย โดยเลขธิการโครงการ จะเป็นผู้คัดเลือกรายชื่อบริษัทที่ได้คะแนนสูงสุด 35 อันดับแรกของแต่ละประเทศ และส่งรายชื่อบริษัทดังกล่าวให้ DRBs แต่ละประเทศทำการ Peer Review เพื่อเป็นการตรวจสอบการให้คะแนนของ DRBs แต่ละประเทศด้วย

วิธีการประเมิน

เนื่องจากการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนตามโครงการ ASEAN CG Scorecard เป็นการประเมินบริษัทจดทะเบียนพร้อมกันเป็นจำนวนมากภายในระยะเวลาจำกัด ทางสมาคมฯ จึงได้มุ่งเน้นให้การสำรวจและให้คะแนนตามโครงการกระทำโดยอาศัยข้อมูลที่บริษัทมีการเปิดเผยต่อสาธารณะ และข่าว/ข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลาดหลักทรัพย์ฯ) และสำนักงาน ก.ล.ต. ดังนั้น การประเมินนี้จึงไม่ได้สะท้อนข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกิดขึ้นหลังระยะเวลาดังกล่าว ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าการเก็บรวบรวมข้อมูล การให้คะแนนและประมวลผล รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลตามโครงการนี้ ได้ดำเนินการอย่างรอบคอบระมัดระวัง แต่ทางสมาคมฯ ไม่รับรองความถูกต้องของข้อมูลที่น่าเสนอ และไม่รับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการนำข้อมูลไปใช้ในทางใด ๆ ทั้งสิ้น และทางสมาคมฯ ขอสงวนสิทธิ์ในการปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์ในการพิจารณา โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการตามโครงการนี้ สะท้อนให้เห็นพัฒนาการของการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทยอย่างชัดเจนมากที่สุด ทางสมาคมฯ จึงขอสนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนไทยเปิดเผยข้อมูลการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการ ในเอกสารเผยแพร่ขององค์กร หรือเว็บไซต์ (ภาษาอังกฤษ) รวมทั้งช่องทางต่าง ๆ ให้มากที่สุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อบริษัท ทั้งในแง่ของผลการประเมิน รวมถึงเป็นข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน นักวิเคราะห์ และผู้ที่สนใจ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นต่อบริษัทมากยิ่งขึ้น

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน

เนื่องจากโครงการ ASEAN CG Scorecard เป็นการประเมินในมุมมองของบุคคลภายนอกที่ได้รับข้อมูลข่าวสารของบริษัทจดทะเบียนที่เปิดเผยต่อสาธารณะผ่านทางตลาดหลักทรัพย์ฯ สำนักงาน ก.ล.ต. ตลอดจนสื่อต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ผู้ที่สนใจลงทุนและผู้ถือหุ้น ดังนั้น แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินจึงประกอบด้วย

1. รายงานประจำปีของบริษัท
2. หนังสือเชิญประชุมสามัญผู้ถือหุ้น
3. รายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้น

4. ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทที่เผยแพร่ผ่านตลาดหลักทรัพย์ฯ และสำนักงาน ก.ล.ต.

5. ข้อมูลอื่นๆ ที่เปิดเผยต่อสาธารณะ เช่น เว็บไซต์บริษัท ฯลฯ

โดยข้อมูลข้างต้น ต้องเป็นเอกสารภาษาอังกฤษที่บริษัทเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยอยู่บนเว็บไซต์ของบริษัท

หลักเกณฑ์ในการพิจารณา

สืบเนื่องจากวัตถุประสงค์ของโครงการที่ต้องการวัดผลการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย เปรียบเทียบกับมาตรฐานสากล ดังนั้น หลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาตามโครงการนี้จึงได้รับการพัฒนาขึ้น โดยอาศัยหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของกลุ่มประเทศ OECD (OECD Principles of Corporate Governance) ซึ่งเป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับ และถูกนำไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักการกำกับดูแลกิจการของประเทศต่างๆ รวมทั้งหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีกรอบในการพิจารณา แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 (Level 1) แบ่งหลักเกณฑ์เป็น 5 หมวดตามหลักการกำกับดูแลกิจการของ OECD ได้แก่

1. สิทธิของผู้ถือหุ้น (Rights of Shareholders)
2. การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน (Equitable Treatment of Shareholders)
3. การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย (Roles of Stakeholders)
4. การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส (Disclosure and Transparency)
5. ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ (Responsibilities of the Board)

ระดับที่ 2 (Level 2) แบ่งเป็น

1. ข้อ Bonus
2. ข้อ Penalty

โดยในแต่ละหมวดจะมีเกณฑ์ชี้วัดและประเมินการปฏิบัติตามหลักการดังกล่าว ซึ่งมุ่งเน้นเกณฑ์ชี้วัดที่เป็นรูปธรรมและสามารถวัดได้ในเชิงปริมาณ โดยพยายามหลีกเลี่ยงตัวชี้วัดที่เป็นนามธรรมหรือต้องใช้ความรู้สึกในการ

ตัดสิน ซึ่งอาจเกิดการลำเอียงได้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์การประเมินดังกล่าว คณะทำงาน CG Experts ได้มีการทบทวน และพิจารณาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยหลักเกณฑ์การประเมิน ASEAN CG Scorecard จะแบ่งเป็น Level 1 และ Level 2 รายละเอียดจำนวนหลักเกณฑ์และการให้น้ำหนักในแต่ละหมวดแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

จำนวนหลักเกณฑ์และน้ำหนักที่ใช้ในการประเมิน ปี 2564

Level 1	หลักเกณฑ์การประเมิน (ข้อ)	น้ำหนัก (%)
A: Rights of Shareholders	21	10
B: Equitable Treatment of Shareholders	15	10
C: Role of Stakeholders	13	15
D: Disclosure and Transparency	32	25
E: Responsibilities of the Board	65	40
รวม	146	100

Level 2	หลักเกณฑ์การประเมิน (ข้อ)	คะแนน
Bonus	13	30
Penalty	25	-67
รวม	38	

การประกาศผล

เนื่องด้วยการประเมินโครงการ ASEAN CG Scorecard เป็นการประเมินที่ทำต่อเนื่องแบบปีเว้นปี ดังนั้น การประกาศผลของโครงการจะจัดขึ้นภายหลังจากปีที่ทำการประเมิน เช่น การประเมินในปี 2564 จะประกาศผลในปี 2565 เป็นต้น

ในการแสดงผลรายชื่อบริษัทที่ได้รับรางวัล ทาง ACMF และคณะทำงาน CG Experts มีมติเห็นควรให้เปิดเผยรายชื่อโดยเรียงตามตัวอักษรภาษาอังกฤษ และไม่เปิดเผยคะแนนของบริษัทที่ได้รับรางวัล สำหรับรางวัลที่มอบให้กับบริษัทจดทะเบียนในปี 2562 ที่ผ่านมา มี 3 ประเภท ได้แก่

1. ASEAN Top 20 Publicly Listed Companies

คือ รางวัลที่มอบให้แก่บริษัทที่ทำคะแนนได้สูงที่สุด 20 อันดับแรกในระดับอาเซียน

2. ASEAN Asset Class Publicly Listed Companies

คือ รางวัลที่มอบให้แก่บริษัทที่ทำคะแนนได้ตั้งแต่ 97.50 คะแนนขึ้นไป (คิดเป็น 75% ของคะแนนรวมทั้ง 2 ระดับ คือ 130 คะแนน)

3. Country Top 3 Publicly Listed Companies

คือ รางวัลที่มอบให้แก่บริษัทจดทะเบียนที่ทำคะแนนได้สูงที่สุด 3 อันดับแรกของแต่ละประเทศ

หมวดที่ 1 สิทธิของผู้ถือหุ้น

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในหมวดนี้กล่าวถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้ถือหุ้น และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ถือหุ้นในการใช้สิทธิในเรื่องต่างๆ ดังนั้น หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาในหมวดนี้จึงพิจารณาถึงแนวปฏิบัติของบริษัทเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถือหุ้นในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1. บริษัทมีการจ่ายเงินปันผลระหว่างกาลและเงินปันผลประจำปี ภายในระยะเวลา 30 วันหลังจากที่อนุมัติโดยผู้ถือหุ้นหรือไม่ และสำหรับกรณีที่บริษัทต้องจ่ายเงินปันผลในรูปแบบหุ้น หรือ Scrip dividend บริษัทได้มีการจ่ายภายใน 60 วันหรือไม่	บริษัทมีการจ่ายเงินปันผลระหว่างกาลและเงินปันผลประจำปี ภายในระยะเวลา 30 วันหลังจากที่อนุมัติโดยผู้ถือหุ้น
2. ผู้ถือหุ้นมีสิทธิในเรื่องการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของบริษัทหรือไม่	ผู้ถือหุ้นควรมีสิทธิอนุมัติให้บริษัทเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของบริษัทได้
3. ผู้ถือหุ้นมีสิทธิในการออกหุ้นเพิ่มทุนของบริษัทหรือไม่	ผู้ถือหุ้นควรมีสิทธิอนุมัติให้บริษัทออกหุ้นเพิ่มทุนได้
4. ผู้ถือหุ้นมีสิทธิในการจำหน่ายสินทรัพย์ หรือการโอนถ่ายกิจการหรือไม่	ผู้ถือหุ้นควรมีสิทธิอนุมัติให้บริษัทจำหน่ายสินทรัพย์ หรือโอนถ่ายกิจการไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนได้
5. ผู้ถือหุ้นมีสิทธิในการอนุมัติค่าตอบแทนกรรมการบริษัททุกรูปแบบหรือไม่	ผู้ถือหุ้นควรมีสิทธิในการพิจารณาค่าตอบแทนของกรรมการทุกประเภท โดยบริษัทควรนำเสนอค่าตอบแทนกรรมการทุกรูปแบบให้ผู้ถือหุ้นพิจารณาอนุมัติเป็นประจำทุกปี ได้แก่ ค่าตอบแทนประจำเบี้ยประชุม โบนัส/บำเหน็จ และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ (หากไม่มีสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ควรระบุว่า ไม่มี)

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
6. บริษัทมีกระบวนการ/ช่องทางให้ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยมีส่วนในการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการหรือไม่	บริษัทควรจัดให้มีกระบวนการที่จะทำให้ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยสามารถมีส่วนร่วมในการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการ เช่น (1) จัดให้มีช่องทางสำหรับผู้ถือหุ้นในการเสนอชื่อกรรมการก่อนการประชุมสามัญประจำปี หรือ (2) มีกระบวนการที่ทำให้มั่นใจได้ว่าผู้ถือหุ้นส่วนน้อยสามารถเลือกตั้งกรรมการที่เป็นอิสระเพื่อดูแลผลประโยชน์แทนตนได้
7. ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกรรมการ บริษัทได้เปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกรรมการเป็นรายบุคคลหรือไม่	บริษัทควร <u>เสนอชื่อกรรมการให้ผู้ถือหุ้นลงคะแนนเสียงเป็นรายบุคคล</u> ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นมีสิทธิเลือกกรรมการที่ต้องการได้อย่างแท้จริง
8. บริษัทมีการบันทึกเกี่ยวกับการแจ้งวิธีการลงคะแนนและนับคะแนนให้ผู้ถือหุ้นทราบหรือไม่	ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น มีการแจ้ง <u>วิธีการลงคะแนนและอธิบายวิธีการนับคะแนน</u> ให้ผู้ถือหุ้นทราบก่อนเริ่มการประชุมตามวาระ
9. บริษัทมีการเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นซักถามและบันทึกคำถาม คำตอบไว้หรือไม่	ประธานในที่ประชุมควร <u>เปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นซักถามหรือเสนอความคิดเห็น</u> และมีการบันทึกประเด็นคำถามและคำตอบไว้ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อให้ผู้ถือหุ้นที่ไม่ได้เข้าประชุมได้รับทราบ
10. ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นได้มีการบันทึกมติที่ประชุมไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งคะแนนเสียงที่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยและงดออกเสียงในทุกๆ วาระที่ต้องมีการลงคะแนนเสียงหรือไม่	ในแต่ละวาระของการประชุมที่ต้องมีการลงมติของที่ประชุม บริษัทควรจัดให้มีการ <u>ลงคะแนนเสียง</u> และ <u>บันทึกมติ</u> ของที่ประชุมไว้ให้ชัดเจนในรายงานการประชุม โดยมีการ <u>บันทึกจำนวนคะแนนเสียงที่ได้รับ</u> ในแต่ละวาระให้ชัดเจนว่า เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรืองดออกเสียงเป็นจำนวนเท่าใดในแต่ละวาระ

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
11. ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นมีการบันทึกรายชื่อกรรมการที่เข้าร่วมประชุมไว้หรือไม่	คณะกรรมการบริษัทมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ดังนั้น ในการประชุมผู้ถือหุ้นแต่ละครั้ง กรรมการบริษัท ควรเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ผู้ถือหุ้นมีโอกาสซักถาม ปัญหาเกี่ยวกับบริษัทต่อคณะกรรมการ และบริษัทควร <u>บันทึกรายชื่อพร้อมตำแหน่งของกรรมการที่เข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นไว้ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น</u> เพื่อให้สามารถตรวจสอบถึงการมีส่วนร่วมของ กรรมการในการประชุมผู้ถือหุ้นแต่ละครั้ง
12. ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น กรรมการทุกคน รวมถึง CEO เข้าร่วมประชุมหรือไม่	กรรมการบริษัททุกคน และ CEO ควรเข้าร่วมประชุม ผู้ถือหุ้น และควรบันทึกรายชื่อไว้ในรายงานการประชุม ผู้ถือหุ้น
13. ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นไม่สามารถมาประชุมได้ด้วยตนเอง บริษัทได้จัดให้มีการลงคะแนนเสียงผ่าน โบบอตจันทะหรือไม่	บริษัทได้จัดให้มีการลงคะแนนเสียงผ่านโบบอตจันทะ
14. บริษัทได้จัดให้มีการลงคะแนนเสียงแบบใช้บัตรลงคะแนนหรือไม่	บริษัทควรบันทึกไว้ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นว่า ได้จัดให้มีการลงคะแนนเสียงแบบใช้บัตรลงคะแนน
15. บริษัทได้เปิดเผยไว้ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น ถึงการจัดให้มีผู้ตรวจสอบการนับคะแนนเสียงในการประชุมผู้ถือหุ้นหรือไม่	บริษัทควรจัดให้มีผู้ตรวจสอบการนับคะแนนเสียงที่ <u>เป็นอิสระ</u> ในการประชุมผู้ถือหุ้น และเปิดเผยไว้ใน รายงานการประชุมผู้ถือหุ้น ทั้งนี้ผู้ตรวจสอบการนับ คะแนนเสียงที่เป็นอิสระ ได้แก่ ผู้สอบบัญชี ที่ปรึกษา กฎหมาย หน่วยงานกำกับดูแล ผู้ถือหุ้นรายย่อย และ ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ เป็นต้น
16. บริษัทได้เปิดเผยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นพร้อมผลการลงคะแนนเสียงในวันทำการถัดไปจากวันประชุมผู้ถือหุ้นหรือไม่	บริษัทควร <u>เปิดเผยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นพร้อมผลการลงคะแนนเสียงในวันทำการถัดไปจากวันประชุมผู้ถือหุ้น</u> โดยอาจแจ้งเป็นจดหมายข่าวไปยังตลท. หรือเปิดเผยไว้บนเว็บไซต์ของบริษัท

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
17. บริษัทได้เผยแพร่หนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นล่วงหน้าอย่างน้อย 21 วันก่อนการประชุมผู้ถือหุ้นหรือไม่	บริษัทควรเผยแพร่หนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 21 วันล่วงหน้าก่อนการประชุมผู้ถือหุ้น โดยอาจแจ้งเป็นจดหมายข่าวไปยัง ตลท. หรือเปิดเผยไว้บนเว็บไซต์ของบริษัท
18. ในหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้น มีการระบุวัตถุประสงค์และเหตุผลของแต่ละวาระที่เสนอหรือไม่	ทุกวาระที่เสนอในหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้น ต้องมีหัวข้อที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์และเหตุผลของแต่ละวาระไว้ให้ชัดเจน
19. บริษัทเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นเสนอวาระเพิ่มเติมหรือส่งคำถามเกี่ยวกับบริษัทล่วงหน้าก่อนวันประชุมผู้ถือหุ้นหรือไม่	ในการประชุมผู้ถือหุ้น บริษัทควรมีช่องทางให้ผู้ถือหุ้นเสนอวาระที่ต้องการนำเข้าสู่ที่ประชุม หรือคำถามที่ต้องการให้ตอบในที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้ล่วงหน้า
20. ในกรณีที่บริษัทมีการควบรวมกิจการ คณะกรรมการได้แต่งตั้งที่ปรึกษาทางการเงินอิสระเพื่อทำการประเมินราคายุติธรรมของการทำรายการหรือไม่	คณะกรรมการควรแต่งตั้งที่ปรึกษาทางการเงินอิสระเพื่อทำการประเมินราคายุติธรรมของการทำรายการ ในกรณีที่ปีที่ผ่านมาบริษัทไม่มีการทำรายการควบรวมกิจการ จะได้รับการประเมินเป็น Not Applicable
21. บริษัทได้เปิดเผยนโยบายและแนวปฏิบัติที่เป็นการส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นได้เข้ามาใช้สิทธิในฐานะเจ้าของกิจการหรือไม่	บริษัทควรจัดทำและเปิดเผยนโยบายในการอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้น ซึ่งรวมถึงนักลงทุนสถาบันเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้น

หมวดที่ 2 การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในหมวดนี้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันต่อผู้ถือหุ้นทุกราย ซึ่งรวมถึงผู้ถือหุ้นส่วนน้อยและผู้ถือหุ้นต่างชาติ โดยผู้ถือหุ้นส่วนน้อยควรได้รับการคุ้มครองสิทธิจากการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมของผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม ดังนั้น หลักเกณฑ์การพิจารณาในหมวดนี้ จึงมุ่งเน้นแนวปฏิบัติในการคุ้มครองป้องกันการละเมิดสิทธิของผู้ถือหุ้นดังกล่าว

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1. บริษัทให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นในการออกเสียงลงคะแนนแบบหนึ่งหุ้นต่อหนึ่งเสียง (one-share-one-vote) หรือไม่	หุ้นประเภทเดียวกัน ควรมีสิทธิออกเสียงที่เท่าเทียมกันเท่ากับหนึ่งหุ้นต่อหนึ่งเสียง
2. ในกรณีที่บริษัทมีหุ้นมากกว่าหนึ่งประเภท (one class of share) บริษัทได้เปิดเผยถึงสิทธิในการออกเสียงของหุ้นแต่ละประเภทหรือไม่	ในกรณีที่บริษัทมีหุ้น<u>มากกว่าหนึ่งประเภท (One class of Share)</u> บริษัทควรเปิดเผยถึง<u>สิทธิในการออกเสียงของหุ้นแต่ละประเภท</u> ในกรณีที่บริษัทมีเพียงหุ้นสามัญประเภทเดียวเท่านั้น จะได้รับการประเมินเป็น Not Applicable
คุณภาพของหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้น (ข้อ 3-7)	หนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นควรมีรายละเอียดในเรื่องต่างๆ ดังนี้
3. บริษัทได้กำหนดวาระการประชุมผู้ถือหุ้นไว้ 1 วาระต่อ 1 เรื่อง โดยไม่มีการรวมเรื่องที่ผู้ถือหุ้นต้องอนุมัติไว้ในวาระเดียวกันหรือไม่	บริษัทกำหนดวาระการประชุมผู้ถือหุ้นไว้เป็นเรื่อง ๆ อย่างชัดเจน และมีการขออนุมัติผู้ถือหุ้นในแต่ละเรื่องแยกจากกัน เช่น ในวาระเกี่ยวกับคณะกรรมการ ได้แยกเรื่องการเลือกตั้งกรรมการใหม่และคำตอบแทนกรรมการออกเป็นแต่ละวาระ เป็นต้น
4. หนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้ถูกเผยแพร่ให้แก่ผู้ถือหุ้นในวันเดียวกันหรือไม่	บริษัทควรเผยแพร่หนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษภายในวันเดียวกัน โดยอาจแจ้งเป็นจดหมายข่าวไปยังตลท. หรือเปิดเผยไว้บนเว็บไซต์ของบริษัท

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
5. ในวาระพิจารณาแต่งตั้งกรรมการ หรือเลือกกรรมการกลับเข้ามาใหม่ มีการระบุชื่อพร้อมประวัติกรรมการที่ต้องการเสนอแต่งตั้งให้ผู้ถือหุ้นทราบหรือไม่	ในหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้น ในวาระแต่งตั้งกรรมการ ควรเปิดเผยข้อมูลของผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการอย่างครบถ้วน ได้แก่ 1. ชื่อ-นามสกุล 2.อายุ 3. ประวัติการศึกษาและประวัติการทำงาน 4. จำนวนบริษัทที่ดำรงตำแหน่งกรรมการ โดยต้องแยกเป็นหัวข้อบริษัทจดทะเบียน และบริษัททั่วไป 5. วันที่ เดือน และปีที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการของบริษัท
6. ในวาระแต่งตั้งผู้สอบบัญชี มีการระบุชื่อผู้สอบบัญชีหรือบริษัทที่สังกัด ที่จะช่วยให้ผู้ถือหุ้นพิจารณาความสามารถและความเหมาะสมของผู้สอบบัญชีไว้ครบถ้วนชัดเจนหรือไม่	เพื่อให้ผู้ถือหุ้นสามารถพิจารณาความเหมาะสมของผู้สอบบัญชี ในหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้น ควรให้รายละเอียดเกี่ยวกับ <u>ชื่อผู้สอบบัญชี</u> และ <u>บริษัทที่สังกัด</u> ไว้ให้ชัดเจน
7. บริษัทได้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ถือหุ้นที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมด้วยตนเองโดยการส่งหนังสือมอบฉันทะไปพร้อมกับหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นหรือไม่	บริษัทควรอำนวยความสะดวกให้กับผู้ถือหุ้นที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นด้วยตนเอง โดยการส่งหนังสือมอบฉันทะ ไปพร้อมกับหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้น
8. บริษัทมีนโยบายเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในของกรรมการและพนักงานหรือไม่	
9. บริษัทมีนโยบายกำหนดให้กรรมการต้องรายงานการซื้อขายหุ้นของบริษัทภายใน 3 วันทำการหรือไม่	
10. บริษัทมีนโยบายกำหนดให้กรรมการเปิดเผยรายการที่มีส่วนได้เสียและความขัดแย้งทางผลประโยชน์หรือไม่	

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
11. บริษัทมีนโยบายกำหนดให้กรรมการอิสระทบทวนรายการระหว่างกันที่มีสาระสำคัญ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบริษัทและผู้ถือหุ้นหรือไม่	
12. บริษัทมีนโยบายกำหนดให้กรรมการงดออกเสียงลงคะแนนในวาระที่ตนเองมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์หรือไม่	
13. บริษัทมีการกำหนดนโยบายให้กู้ยืมเงินแก่กรรมการ โดยรายการให้กู้ยืมดังกล่าวเป็นไปตามราคาและเงื่อนไขเสมือนทำรายการกับบุคคลภายนอกหรือไม่	
14. บริษัทได้เปิดเผยว่า รายการระหว่างกันได้กระทำอย่างยุติธรรม ตามราคาตลาดและเป็นไปตามปกติธุรกิจการค้า (Fair and at arms' length) หรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีว่า รายการระหว่างกันได้กระทำอย่างยุติธรรม ตามราคาตลาดและเป็นไปตามปกติธุรกิจการค้า (Fair and at arms' length)
15. รายการระหว่างกันที่ต้องขออนุมัติจากผู้ถือหุ้น ได้รับการลงคะแนนจากผู้ถือหุ้นทุกคนที่ไม่ได้มีส่วนได้เสียและเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นหรือไม่	รายการระหว่างกันที่ต้องขออนุมัติจากผู้ถือหุ้น ได้รับการลงคะแนนจากผู้ถือหุ้นทุกคนที่ไม่มีส่วนได้เสีย ในกรณีที่บริษัทไม่มีรายการระหว่างกันที่ต้องขออนุมัติจากผู้ถือหุ้นในปีที่ผ่านมา จะได้รับการประเมินเป็น Not Applicable

หมวดที่ 3 การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในหมวดนี้ให้ความสำคัญกับสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียของบริษัท ทั้งสิทธิที่กำหนดโดยกฎหมายหรือโดยข้อตกลงที่ทำร่วมกัน โดยตระหนักว่าความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีระหว่างบริษัทกับผู้มีส่วนได้เสียเป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมให้บริษัทสามารถเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นหลักเกณฑ์ในหมวดนี้จึงประกอบด้วย

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1. บริษัทได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับลูกค้าไว้หรือไม่ อย่างไร	บริษัทควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อลูกค้าไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ยอมรับ
2. บริษัทได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับคู่ค้า โดยเฉพาะเรื่องการคัดเลือกคู่ค้าไว้หรือไม่ อย่างไร	บริษัทควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อคู่ค้า โดยเฉพาะเรื่อง <u>การคัดเลือกคู่ค้า</u> ไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ยอมรับ
3. บริษัทมีการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมในห่วงโซ่อุปทานการดำเนินธุรกิจที่นำไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืนของบริษัทหรือไม่ อย่างไร	บริษัทควรกำหนดนโยบายในเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และมี <u>แนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม</u> เช่น การดำเนินการตามมาตรฐาน ISO14000, 14001, ฉลากเขียว (Green Label) หรือมาตรฐานอื่นๆ หรือมีมาตรการ/ วิธีปฏิบัติภายในองค์กรที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้แก่พนักงาน หรือการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้พนักงานลดการใช้ทรัพยากร เป็นต้น
4. บริษัทมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับสังคมไว้หรือไม่ อย่างไร	บริษัทควรกำหนดนโยบายในการปฏิบัติต่อชุมชนและสังคม โดยมีการ <u>เปิดเผยรายละเอียดของกิจกรรมในปีที่ผ่านมา</u> อย่างชัดเจน

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
5. บริษัทมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและห้ามจ่ายสินบนเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของบริษัทหรือไม่ อย่างไร	บริษัทควรกำหนดนโยบายและนำเสนอ <u>แนวปฏิบัติ</u> เกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตและห้ามจ่ายสินบนเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของบริษัทไว้อย่างชัดเจน เช่น จัดทำและสื่อสารนโยบายการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันให้กับคณะกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน ได้รับทราบ หรือการจัดกิจกรรมสัมมนาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันของบริษัท เป็นต้น
6. บริษัทได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเจ้าหนี้ โดยเฉพาะเรื่องเงื่อนไขค้ำประกัน การบริหารเงินทุน และกรณีที่เกิดการผิดนัดชำระหนี้ ไว้หรือไม่ อย่างไร	บริษัทควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ โดยเฉพาะเรื่อง <u>เงื่อนไขค้ำประกันเงินกู้ การบริหารเงินทุน และกรณีที่เกิดการผิดนัดชำระหนี้</u> ไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
7. บริษัทได้จัดทำรายงานการพัฒนายั่งยืนที่มีเนื้อหาครอบคลุมในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมไว้หรือไม่	บริษัทควรจัดทำ <u>รายงานการพัฒนายั่งยืน</u> ที่มีเนื้อหาครอบคลุมในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำเป็นเล่มแยก หรือรวมไว้ในรายงานประจำปีก็ได้
8. บริษัทได้จัดให้มีช่องทางสำหรับผู้มีส่วนได้เสียในการแจ้งหรือร้องเรียนกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิพร้อมให้ข้อมูลในการติดต่ออย่างชัดเจนหรือไม่	บริษัทควรจัดให้มี <u>ช่องทางสำหรับผู้มีส่วนได้เสีย</u> ในการแจ้งหรือร้องเรียนกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิพร้อมให้ <u>ข้อมูลในการติดต่อ</u> อย่างชัดเจน
9. บริษัทมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัย สุขอนามัยในสถานที่ทำงาน รวมถึงค่าตอบแทนและสวัสดิการแก่พนักงานหรือไม่ อย่างไร	บริษัทควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการดูแลเรื่อง <u>ความปลอดภัย สุขอนามัย ค่าตอบแทนและสวัสดิการของพนักงาน</u> และเปิดเผยถึง <u>แนวปฏิบัติ</u> เช่น ระบุรายละเอียดสถิติการเกิดอุบัติเหตุ การหยุดงาน หรืออัตราการเจ็บป่วยจากการทำงาน รายละเอียดสวัสดิการที่ให้กับพนักงาน

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
	เช่น ารรับส่ง ชุดยุณิฟอร์ม ปรกัณสุภาพ ปรกัณชีวิต เป็นตัน
10. บริษัทมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ ศักยภาพของพนักงาน และเปิดเผยถึงแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในเรื่องนี้หรือไม่ อย่างไร	บริษัทควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาบุคลากรของบริษัท พร้อมทั้งเปิดเผยถึง <u>แนวปฏิบัติ</u> ที่เป็นรูปธรรมในเรื่องนี้ โดยมีการแสดงหัวข้อหรือชื่อหลักสูตรของการฝึกอบรม และเปิดเผยตัวเลขเชิงสถิติ เช่น จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยของการฝึกอบรมของพนักงานต่อปีไว้อย่างชัดเจน
11. บริษัทมีนโยบายค่าตอบแทนพนักงานที่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานของบริษัททั้งในระยะสั้นและระยะยาวหรือไม่	บริษัทควรกำหนดนโยบายค่าตอบแทนพนักงานที่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานของบริษัททั้งในระยะ <u>สั้น</u> เช่น ความสามารถในการทำกำไรในแต่ละปี เงินเดือน เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น และในระยะ <u>ยาว</u> เช่น การเสนอขายหลักทรัพย์ต่อพนักงาน (ESOP), โครงการสะสมหุ้นสำหรับพนักงาน (EJIP) และ การวัดผลการปฏิบัติงานตาม Balanced Scorecard เป็นต้น
12. บริษัทได้จัดให้มีกระบวนการในการจัดการกับเรื่องที่พนักงานร้องเรียนว่าอาจเป็นการกระทำผิด รวมทั้งเปิดเผยช่องทางในการร้องเรียนหรือไม่	บริษัทกำหนด <u>กระบวนการ</u> ในการจัดการกับเรื่องที่พนักงานร้องเรียนว่าอาจเป็นการกระทำผิด เปิดเผยรายละเอียดของกระบวนการ และเปิดเผย <u>ช่องทางในการร้องเรียน</u> ไว้ให้เป็นที่ยอมรับ
13. บริษัทได้กำหนดนโยบายหรือแนวทางในการปกป้องพนักงานหรือผู้แจ้งเบาะแสในการกระทำผิดหรือไม่	บริษัทมีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการ <u>ปกป้องพนักงานหรือผู้แจ้งเบาะแส</u> การกระทำผิด และเปิดเผยถึงรายละเอียดการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ยอมรับ

หมวดที่ 4 การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในหมวดนี้ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับบริษัทอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และทันเวลา ทั้งนี้ ข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ สถานการณ์ทางการเงิน ผลการดำเนินงาน โครงสร้างการถือหุ้น และการกำกับดูแลกิจการของบริษัท ดังนั้น หลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในหมวดนี้จึงประกอบด้วย

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1. บริษัทมีการเปิดเผยโครงสร้างผู้ถือหุ้นที่แสดงให้เห็นรายชื่อผู้ถือหุ้นที่แท้จริง ที่ถือหุ้นตั้งแต่ 5% ขึ้นไปหรือไม่	
2. บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการถือหุ้นทางตรงและทางอ้อมของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทหรือไม่	
3. บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการถือหุ้นของกรรมการทั้งทางตรงและทางอ้อมไว้หรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยการถือหุ้นของกรรมการทั้งทางตรง คือ การถือหุ้นของกรรมการ และทางอ้อม เช่น การถือหุ้นของกลุ่มสมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการ ไว้ในรายงานประจำปี
4. บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการถือหุ้นของผู้บริหารทั้งทางตรงและทางอ้อมไว้หรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยการถือหุ้นของผู้บริหารทั้งทางตรง คือ การถือหุ้นของผู้บริหาร และทางอ้อม เช่น การถือหุ้นของกลุ่มสมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้บริหาร ไว้ในรายงานประจำปี
5. บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลโครงสร้างกลุ่มธุรกิจของบริษัทหรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยข้อมูลโครงสร้างกลุ่มธุรกิจ โดยควรระบุถึงสัดส่วนของการถือหุ้นอย่างชัดเจน
6. บริษัทมีการเปิดเผยวัตถุประสงค์/เป้าหมายระยะยาวของบริษัทหรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยวัตถุประสงค์/เป้าหมายระยะยาวของบริษัท ไว้ในรายงานประจำปี

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
7. บริษัทมีการเปิดเผยฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทหรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ รวมถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุ หรือมีผลต่อฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงานของบริษัท
8. บริษัทมีการเปิดเผยตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของบริษัทที่ไม่ใช่การเงินหรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของบริษัทที่ไม่ใช่การเงิน เช่น ส่วนแบ่งทางการตลาด ระดับความพึงพอใจของลูกค้า (ที่ระบุเป็นตัวเลขหรือร้อยละอย่างชัดเจน) เป็นต้น
9. บริษัทมีการเปิดเผยนโยบายการจ่ายเงินปันผลหรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยนโยบายการจ่ายเงินปันผลที่ <u>ระบุเป็นจำนวนตัวเลขที่ชัดเจน</u>
10. บริษัทมีการเปิดเผยประวัติของคณะกรรมการแต่ละท่านหรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยประวัติของกรรมการแต่ละท่าน โดยมีการระบุ 1. ชื่อ-สกุล 2. อายุ 3. ตำแหน่ง 4. การศึกษา 5. ประสบการณ์ 6. การดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทจดทะเบียนอื่น โดยต้องแยกเป็นหัวข้อของ <u>บริษัทจดทะเบียน และบริษัทอื่น ๆ</u> ไว้อย่างชัดเจน 7. วัน เดือน ปีที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการบริษัทในครั้งแรก
11. บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการเข้าร่วมประชุมของกรรมการแต่ละคนหรือไม่	บริษัทควรระบุถึงจำนวนครั้งที่กรรมการแต่ละคนเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการในปีที่ผ่านมา
12. บริษัทมีการเปิดเผยคำตอบแทนกรรมการเป็นรายบุคคลหรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยจำนวนเงินและประเภทของคำตอบแทนที่กรรมการแต่ละคนได้รับเป็นรายบุคคล
13. บริษัทได้เปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีว่าได้มีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือไม่ อย่างไร และในกรณีที่ยังไม่ได้ปฏิบัตินั้นเป็นเพราะเหตุใด	บริษัทควรเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีว่า ได้มีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือไม่ อย่างไร <u>ในกรณีที่ยังไม่ได้ปฏิบัตินั้น เป็นเพราะเหตุผลอะไร</u>

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
14. บริษัทกำหนดและเปิดเผยไว้ถึงนโยบายที่ว่า การ <u>ทำรายการระหว่างกันที่สำคัญต้องได้รับการ พิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการหรือไม่</u>	
15. บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการทำรายการระหว่าง กันไว้อย่างครบถ้วนหรือไม่	กรณีที่มีการทำรายการระหว่างกัน ควรเปิดเผย รายละเอียด โดยระบุ 1. ชื่อของบุคคลที่มีการทำ รายการระหว่างกัน 2. ความสัมพันธ์ ลักษณะของ รายการ 3. เงื่อนไข/นโยบายราคา และ 4. มูลค่าของ รายการ
16. บริษัทเปิดเผยการเปลี่ยนแปลงการถือครองหุ้น บริษัทของกรรมการและผู้บริหารระดับสูงโดย <u>แสดงจำนวนหุ้นที่ถือ ณ ต้นปี สิ้นปี และที่มีการซื้อ ขายระหว่างปีไว้ในรายงานประจำปี หรือไม่</u>	
17. บริษัทเปิดเผยค่าสอบบัญชี และค่าบริการอื่นๆที่ จ่ายให้กับผู้สอบบัญชีหรือบริษัทสอบบัญชีไว้ใน รายงานประจำปีหรือไม่	บริษัทควรเปิดเผย <u>ค่าสอบบัญชี</u> และค่าบริการอื่นๆที่ จ่ายให้กับผู้สอบบัญชีหรือบริษัทสอบบัญชีไว้ใน รายงานประจำปี ในกรณีที่ไม่มีค่าบริการอื่นๆ นอกเหนือจากค่าสอบ บัญชี บริษัทควรระบุว่าไม่มีค่าบริการอื่นๆ
18. ค่าบริการอื่นๆมีมูลค่าที่มากกว่าค่าสอบบัญชี หรือไม่	ค่าบริการอื่นๆไม่ควรมีมูลค่าที่มากกว่าค่าสอบบัญชี
<u>บริษัทได้จัดให้มีการสื่อสารข้อมูลของบริษัทผ่าน ช่องทางที่หลากหลายดังต่อไปนี้หรือไม่ (ข้อ 19-22)</u>	เพื่อให้ผู้ถือหุ้น/ผู้ลงทุนสามารถเข้าถึงข้อมูลของบริษัท ได้อย่างสะดวก ทัวถึง และเท่าเทียมกัน บริษัทควรจัด ให้มีช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลไว้หลายๆ ช่องทาง
19. รายงานผลการดำเนินงานรายไตรมาส	
20. เว็บไซต์ของบริษัท	

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
21. การพบปะกับนักวิเคราะห์	
22. การแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน /การจัดทำจดหมายข่าวที่นำเสนอถึงฐานะทางการเงินของบริษัท	
23. บริษัทได้เผยแพร่ผลการเงินที่ได้รับการอนุมัติจากผู้สอบบัญชี ภายใน 120 วัน หลังจากวันสิ้นสุดบัญชีหรือไม่	
24. บริษัทได้เผยแพร่รายงานประจำปี ภายใน 120 วัน หลังจากวันสิ้นสุดบัญชีหรือไม่	
25. บริษัทได้เปิดเผยไว้ในรายงานความรับผิดชอบของคณะกรรมการต่อการเงินของบริษัท ในเรื่องความถูกต้องของงบการเงินหรือไม่	ในรายงานของคณะกรรมการบริษัท ควรมีความเห็นของคณะกรรมการเรื่องการรับรองความถูกต้องของงบการเงิน
บริษัทมีเว็บไซต์ที่นำเสนอข้อมูลที่ทันเหตุการณ์เกี่ยวกับบริษัทในเรื่องเหล่านี้หรือไม่ (ข้อ 26-31)	การเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตถือเป็นช่องทางที่มีประสิทธิภาพและมีต้นทุนต่ำ และสามารถเข้าถึงได้ง่ายในปัจจุบัน บริษัทจึงควรใช้เว็บไซต์ของบริษัทเป็นช่องทางในการสื่อสารข้อมูลกับผู้ถือหุ้น/ผู้ลงทุน นอกเหนือจากการใช้เป็นเครื่องมือทางการตลาด
26. งบการเงินของบริษัท	บริษัทควรเปิดเผยทั้ง งบปีปัจจุบัน และย้อนหลังไปอย่างน้อย 1 ปี
27. เอกสารข่าว (Press Release) ของบริษัท	
28. รายงานประจำปีของบริษัท	
29. หนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท	
30. รายงานการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท	
31. ข้อบังคับบริษัท	

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
32. บริษัทมีการจัดตั้งหน่วยงานนักลงทุนสัมพันธ์หรือ ระบุมัคคและช่องทางที่นักลงทุนสามารถติดต่อ สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทได้โดยสะดวก หรือไม่	บริษัทควรจัดตั้งหน่วยงานนักลงทุนสัมพันธ์หรือมอบ หมายให้มีบุคคลที่ทำหน้าที่นักลงทุนสัมพันธ์ โดยเฉพาะ ที่ผู้ลงทุนสามารถติดต่อได้โดยสะดวก โดย แจ้งให้ทราบถึงช่องทางที่จะติดต่อไว้ในช่องทางการ เผยแพร่ข้อมูลของบริษัท เช่น รายงานประจำปี เว็บไซต์บริษัท ฯลฯ

หมวดที่ 5 ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

หลักการในข้อนี้ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในการชี้แนะทิศทางการดำเนินงานของบริษัท การติดตามดูแลการทำงานของฝ่ายจัดการ และการแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Accountability) ของคณะกรรมการที่มีต่อบริษัทและผู้ถือหุ้น หลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในหมวดนี้จึงประกอบด้วย

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1. บริษัทมีการจัดทำนโยบายการกำกับดูแลกิจการหรือไม่ อย่างไร	บริษัทควรจัดให้มีนโยบายการกำกับดูแลกิจการซึ่งแสดงถึงแนวทางในการกำกับดูแลกิจการและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัท โดยคณะกรรมการเป็นผู้ริเริ่มมีส่วนร่วมในการจัดทำ และอนุมัตินโยบายดังกล่าว
2. บริษัทได้เปิดเผยถึงเรื่องที่เป็นอำนาจอนุมัติของคณะกรรมการหรือไม่	บริษัทมีการกำหนดและเปิดเผยถึงเรื่องที่เป็นอำนาจอนุมัติของคณะกรรมการ เช่น การซื้อขายกิจการหรือการซื้อขายทรัพย์สินของบริษัท การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเงินของบริษัท เป็นต้น
3. บริษัทมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการไว้ชัดเจนหรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ และฝ่ายจัดการ/ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร/กรรมการผู้จัดการ (ผู้บริหารสูงสุด) ที่ชัดเจนไว้ในรายงานประจำปี
4. บริษัทมีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของบริษัทหรือไม่	คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของบริษัทเพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานมีจุดมุ่งหมายไปในทิศทางเดียวกัน
5. คณะกรรมการในฐานะผู้นำขององค์กร มีการจัดทำและทบทวนกลยุทธ์ของบริษัทเป็นประจำทุกปีหรือไม่	คณะกรรมการมีการจัดทำและทบทวนกลยุทธ์ของบริษัทเป็นประจำทุกปี

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
6. คณะกรรมการมีการเปิดเผยถึงกระบวนการในการทบทวน และกำกับดูแลการนำกลยุทธ์ของบริษัทไปปรับใช้หรือไม่	คณะกรรมการควรเปิดเผยถึง <u>กระบวนการ</u> ในการทบทวน และกำกับดูแลการนำกลยุทธ์ของบริษัทไปปรับใช้
7. บริษัทได้จัดให้มีนโยบายจริยธรรมธุรกิจ และ/หรือคู่มือจรรยาบรรณสำหรับกรรมการ ผู้บริหารและพนักงานของบริษัท หรือไม่	คณะกรรมการควรจัดทำนโยบายด้านจริยธรรมธุรกิจ และ/หรือคู่มือจรรยาบรรณสำหรับกรรมการ ผู้บริหารและพนักงานและเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีหรือเว็บไซต์ของบริษัท
8. บริษัทได้กำหนดให้กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานปฏิบัติตามจริยธรรมธุรกิจ และ/หรือคู่มือจรรยาบรรณสำหรับกรรมการ ผู้บริหารและพนักงานของบริษัทหรือไม่	
9. บริษัทได้กำหนดและเปิดเผยแนวทางการส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตามจริยธรรมธุรกิจและ/หรือคู่มือจรรยาบรรณ รวมถึงติดตามการปฏิบัติดังกล่าวหรือไม่	
10. คณะกรรมการบริษัทมีสัดส่วนของกรรมการที่เป็นกรรมการอิสระอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดหรือไม่	
11. บริษัทมีการกำหนดนโยบายจำกัดจำนวนปีในการดำรงตำแหน่งของกรรมการอิสระไว้ไม่เกิน 9 ปีหรือไม่	คณะกรรมการบริษัทควรระบุวาระการดำรงตำแหน่งของ <u>กรรมการอิสระ</u> ไว้อย่างชัดเจนในนโยบายกำกับดูแลกิจการของบริษัท โดยควรกำหนด <u>ไม่เกิน 9 ปี โดยไม่มีข้อยกเว้น</u>

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
12. บริษัทมีการกำหนดนโยบายจำกัดการดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการของกรรมการอิสระในบริษัท จดทะเบียนไว้ไม่เกิน 5 แห่งหรือไม่	การดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทในจำนวนที่มากเกินไป อาจมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ ดังนั้น คณะกรรมการบริษัทควรพิจารณากำหนดจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่กรรมการแต่ละคนจะไปดำรงตำแหน่งทั้งหมดไม่เกิน 5 แห่ง โดยไม่มีข้อยกเว้น
13. ในคณะกรรมการของบริษัทมีกรรมการที่เป็นผู้บริหารที่ไปดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัท จดทะเบียนอื่นที่อยู่นอกกลุ่มธุรกิจมากกว่า 2 แห่งหรือไม่	
การจัดตั้งคณะกรรมการสรรหา (ข้อ 14 - 18)	คณะกรรมการควรจัดตั้งคณะกรรมการสรรหาเพื่อทำหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์และสรรหากรรมการและผู้บริหารระดับสูง
14. บริษัทมีการจัดตั้งคณะกรรมการสรรหาหรือไม่	
15. คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการอิสระเป็นส่วนใหญ่ (มากกว่า 50%) หรือไม่	
16. ประธานกรรมการสรรหาเป็นกรรมการอิสระหรือไม่	
17. มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการสรรหาหรือไม่	
18. มีการเปิดเผยสถิติการเข้าประชุมของกรรมการสรรหาเป็นรายบุคคลในรายงานประจำปีหรือไม่ และคณะกรรมการสรรหาได้จัดประชุมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งหรือไม่	

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
การจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน (ข้อ 19 - 23)	คณะกรรมการควรจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนเพื่อทำหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์และรูปแบบค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารระดับสูง
19. บริษัทมีการจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนหรือไม่	
20. คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนประกอบด้วยกรรมการอิสระเป็นส่วนใหญ่ (มากกว่า 50%) หรือไม่	
21. ประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนของบริษัทเป็นกรรมการอิสระหรือไม่	
22. มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนไว้อย่างชัดเจนหรือไม่	
23. มีการเปิดเผยสถิติการเข้าประชุมของกรรมการกำหนดค่าตอบแทนเป็นรายบุคคลในรายงานประจำปีหรือไม่ และคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนได้จัดประชุมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งหรือไม่	
การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (ข้อ 24 - 30)	คณะกรรมการควรแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ให้ชัดเจน
24. บริษัทมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบหรือไม่	
25. คณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารทั้งหมดหรือไม่ และเป็นกรรมการอิสระเป็นส่วนใหญ่ (มากกว่า 50%) หรือไม่	

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
26. ประธานคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทเป็นกรรมการอิสระหรือไม่	
27. มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบไว้อย่างชัดเจนหรือไม่	
28. ในคณะกรรมการตรวจสอบมีกรรมการอย่างน้อย 1 คนที่จบการศึกษาด้านบัญชี หรือมีประสบการณ์การทำงานด้านบัญชีหรือไม่	ในคณะกรรมการตรวจสอบควรมีกรรมการอย่างน้อย 1 คนที่จบการศึกษาด้านบัญชี หรือมีประสบการณ์การทำงานด้านบัญชี หรือเคยเป็น CFO มาก่อนอย่างน้อย 3 ปี
29. มีการเปิดเผยสถิติการเข้าประชุมคณะกรรมการตรวจสอบของกรรมการตรวจสอบแต่ละคนในรายงานประจำปีหรือไม่ และคณะกรรมการตรวจสอบได้ประชุมอย่างน้อยปีละ 4 ครั้งหรือไม่	
30. คณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทหน้าที่ในการเสนอแต่งตั้ง และเลิกจ้างผู้สอบบัญชีภายนอกหรือไม่	
31. บริษัทมีการกำหนดตารางการประชุมล่วงหน้าทุกปี และแจ้งให้กรรมการทราบตั้งแต่ต้นปีหรือไม่	บริษัทควรกำหนดตารางการประชุมตลอดทั้งปีเป็นการล่วงหน้า และแจ้งให้กรรมการทราบตั้งแต่ต้นปี โดยต้องระบุรายละเอียด <u>timeframe</u> ที่ชัดเจน เช่น ประชุมทุกไตรมาส ประชุมทุก 2 เดือน หรือประชุมทุกวันจันทร์ที่ 1 ของเดือน เป็นต้น
32. ในปีที่ผ่านมา คณะกรรมการได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อย 6 ครั้งหรือไม่	เพื่อสร้างความมั่นใจว่าคณะกรรมการสามารถติดตามดูแลการดำเนินงานของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการประชุมคณะกรรมการตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
33. กรรมการแต่ละคนมีสัดส่วนของการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการอย่างน้อย 75% ของการประชุมทั้งปีหรือไม่	กรรมการบริษัทมีหน้าที่เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น กรรมการทุกคนควรเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการอย่างน้อย 75% ของการประชุมทั้งปี
34. บริษัทได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับจำนวนองค์ประชุมขั้นต่ำ ณ ขณะที่คณะกรรมการจะลงมติในที่ประชุมคณะกรรมการว่า ต้องมีกรรมการอยู่ไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมดหรือไม่	
35. ในปีที่ผ่านมากรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารได้มีการประชุมระหว่างกันเองหรือไม่อย่างไร	บริษัทควรจัดประชุมระหว่างกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารในปีที่ผ่านมา และเปิดเผยรายละเอียดจำนวนครั้งการจัดประชุม และระบุวัตถุประสงค์/ หัวข้อที่ประชุม ไว้ในรายงานประจำปี
36. คณะกรรมการได้รับเอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการล่วงหน้าก่อนวันประชุมคณะกรรมการอย่างน้อย 5 วันทำการหรือไม่	
37. บริษัทมีการแต่งตั้งเลขานุการบริษัทหรือไม่	บริษัทควรมีเลขานุการบริษัทซึ่งทำหน้าที่ให้คำแนะนำด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่คณะกรรมการจะต้องทราบ และดูแลกิจกรรมของคณะกรรมการรวมทั้งประสานงานให้มีการปฏิบัติตามมติคณะกรรมการ ทั้งนี้ควรมีการเปิดเผยข้อมูล และบทบาทหน้าที่ของเลขานุการบริษัทด้วย
38. เลขานุการบริษัทจบการศึกษาด้านกฎหมายหรือบัญชี และได้ผ่านการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเลขานุการบริษัทในปีที่ผ่านมาหรือไม่	

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
39. บริษัทได้เปิดเผยหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกกรรมการใหม่หรือไม่	
40. บริษัทได้เปิดเผยกระบวนการในการแต่งตั้งกรรมการใหม่หรือไม่	
41. กรรมการทุกท่านมีวาระการดำรงตำแหน่งครั้งละ 3 ปีหรือไม่	
42. บริษัทได้เปิดเผยนโยบายค่าตอบแทนของ CEO ทั้งระยะสั้น ระยะยาว และตามผลการปฏิบัติงานของ CEO หรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดและเปิดเผยนโยบายค่าตอบแทนของ CEO ทั้ง <u>ระยะสั้น</u> (เช่น เงินเดือน โบนัส) <u>ระยะยาว</u> (เช่น EJIP) และตามผลการปฏิบัติงานของ CEO
43. บริษัทได้เปิดเผยโครงสร้างค่าตอบแทนของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารหรือไม่	
44. ผู้ถือหุ้น/คณะกรรมการได้อนุมัติค่าตอบแทนของกรรมการบริหาร/ผู้บริหารระดับสูงหรือไม่	
45. บริษัทมีการพิจารณาตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงค่าตอบแทน <u>ผู้บริหารระดับสูง</u> กับการดำเนินงานของบริษัทในระยะยาว เช่น การจ่ายค่าตอบแทนที่เชื่อมโยงกับผลการดำเนินงานแบบที่เรียกคืนได้ (Clawback Provision) หรือการแบ่งจ่ายโบนัสที่เชื่อมโยงกับผลการดำเนินงาน (Deferred Bonus)	
46. บริษัทมีการจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในชั้นเป็นหน่วยงานหนึ่งในบริษัทหรือไม่ อย่างไร	บริษัทควรจัดตั้งฝ่ายตรวจสอบภายในแยกออกมาจากหน่วยงานอื่น หรือทำการจ้างบริษัทภายนอกมาเป็นผู้ตรวจสอบภายใน

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
47. บริษัทได้เปิดเผยชื่อของหัวหน้าของหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Head of Internal Audit) หรือหากเป็นการว่าจ้างภายนอก ใ้ระบุว่าใช้บริษัทสอบบัญชีใดหรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยชื่อหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Head of Internal Audit) หรือระบุชื่อบริษัทสอบบัญชีในกรณีที่เป็นการว่าจ้างจากภายนอก
48. คณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทหน้าที่ในการเสนอแต่งตั้ง โยกย้าย และเลิกจ้างผู้ตรวจสอบภายในหรือไม่	คณะกรรมการตรวจสอบควรมีบทบาทหน้าที่ในการ <u>เสนอแต่งตั้ง โยกย้าย และเลิกจ้างผู้ตรวจสอบภายใน</u> ในกรณีที่บริษัทไม่มีฝ่ายตรวจสอบภายใน จะได้รับการประเมินเป็น Not Applicable
49. บริษัทได้จัดให้มีและเปิดเผยถึงระบบควบคุมภายในและระบบบริหารความเสี่ยง และมีการทบทวนประสิทธิภาพของทั้ง 2 ระบบเป็นประจำหรือไม่	
50. คณะกรรมการได้พิจารณาระบบควบคุมภายในและระบบบริหารความเสี่ยงของบริษัทและเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีหรือไม่	
51. คณะกรรมการได้เปิดเผยถึงแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยงหลัก (Key Risk) ทั้งใน <u>เรื่อง Financial Risk และ Non-Financial Risk</u> ของบริษัทหรือไม่	
52. คณะกรรมการหรือคณะกรรมการตรวจสอบได้รายงานถึง <u>ความคิดเห็นที่มีต่อความเพียงพอของระบบควบคุมภายในและระบบบริหารความเสี่ยง</u> ของบริษัทไว้ในรายงานประจำปี	

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
53. ประธานกรรมการดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารสูงสุดของบริษัทหรือไม่	ประธานกรรมการและผู้บริหารสูงสุดขององค์กรมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่างกัน จึง <u>ควรแยกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการออกจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ (ผู้บริหารสูงสุด)</u>
54. ประธานกรรมการเป็นกรรมการอิสระหรือไม่	
55. มีกรรมการที่เคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารสูงสุดภายใน 2 ปีที่ผ่านมาหรือไม่	
56. คณะกรรมการได้กำหนดและเปิดเผยบทบาทหน้าที่ของประธานกรรมการไว้หรือไม่	
57. ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่ได้เป็นกรรมการอิสระ บริษัทมีการแต่งตั้ง Lead Independent Director และกำหนดบทบาทหน้าที่ของ Lead Independent Director ไว้หรือไม่	มีการแต่งตั้ง Lead Independent Director และกำหนดบทบาทหน้าที่ของ Lead Independent Director ในกรณีที่ประธานกรรมการเป็นกรรมการอิสระ จะได้รับการประเมินเป็น Not Applicable
58. ในคณะกรรมการของบริษัท มีกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารอย่างน้อย 1 คน ที่มีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัทหรือไม่	
59. คณะกรรมการได้จัดให้มีการปฐมนิเทศกรรมการใหม่หรือไม่ อย่างไร	บริษัทควรจัดเตรียมข้อมูลและการบรรยายเกี่ยวกับ <u>ธุรกิจของบริษัท</u> รวมทั้งข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของบริษัท <u>ให้กับกรรมการที่เข้ารับตำแหน่งในบริษัทเป็นครั้งแรก</u>

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
60. บริษัทสนับสนุนกรรมการให้เข้าอบรมหลักสูตรหรือเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาที่เป็นการเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องหรือไม่	บริษัทควรสนับสนุนให้กรรมการเข้าร่วมในการฝึกอบรมที่จัดขึ้นสำหรับกรรมการให้มากที่สุด โดยกรรมการทุกคนควรเข้าอบรมในหลักสูตรหรือเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาที่เป็นการเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา
61. บริษัทมีนโยบายเรื่องการสืบทอดตำแหน่งของกรรมการผู้จัดการ/ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (Succession Plan) หรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดให้มีการจัดทำแผนสืบทอดตำแหน่ง เพื่อเตรียมพร้อมเมื่อเกิดกรณีที่ผู้บริหารไม่สามารถปฏิบัติงานได้
62. บริษัทได้จัดให้มีการประเมินผลงานประจำปีของผู้บริหารสูงสุด (CEO) ขององค์กรหรือไม่	คณะกรรมการควรจัดให้มีการประเมินผลงานผู้บริหารสูงสุดขององค์กรเป็นประจำทุกปี โดยต้องนำเสนอเรื่องหลักเกณฑ์และกระบวนการในการประเมินอย่างชัดเจน
63. บริษัทได้จัดให้มีการประเมินผลงานประจำปีของคณะกรรมการทั้งคณะ รวมทั้งเปิดเผยหลักเกณฑ์และกระบวนการในการประเมินหรือไม่	คณะกรรมการควรจัดให้มีการประเมินการทำงานของคณะกรรมการทั้งคณะ รวมทั้งเปิดเผยหลักเกณฑ์และกระบวนการในการประเมินอย่างชัดเจน
64. บริษัทได้จัดให้มีการประเมินผลงานประจำปีของกรรมการรายบุคคล รวมทั้งเปิดเผยหลักเกณฑ์และกระบวนการในการประเมินหรือไม่	คณะกรรมการควรจัดให้มีการประเมินการทำงานของกรรมการรายบุคคล รวมทั้งเปิดเผยหลักเกณฑ์และกระบวนการในการประเมินอย่างชัดเจน
65. บริษัทได้จัดให้มีการประเมินผลงานของคณะกรรมการชุดย่อย (ระดับกรรมการ) ทุกชุด รวมทั้งเปิดเผยหลักเกณฑ์และกระบวนการในการประเมินหรือไม่	คณะกรรมการควรจัดให้มีการประเมินผลงานของคณะกรรมการชุดย่อย (ระดับกรรมการ) ทุกชุด รวมทั้งเปิดเผยหลักเกณฑ์และกระบวนการในการประเมินอย่างชัดเจน หมายเหตุ: ระดับกรรมการ คือ มีสัดส่วนคณะกรรมการบริษัทมากกว่าร้อยละ 50

หมวด Bonus

หลักการในหมวดนี้จะเป็นการยกระดับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน ผ่านการส่งเสริมให้บริษัทปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นหากบริษัทสามารถปฏิบัติได้ จะได้คะแนนพิเศษในหมวดนี้ ซึ่งแต่ละข้อจะมีการบวกคะแนนเพิ่มที่ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความท้าทายของแต่ละข้อ หลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในหมวดนี้ประกอบด้วย

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1. บริษัทมีการเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นที่ไม่สามารถมาร่วมประชุม AGM สามารถออกเสียงผ่านระบบ electronic voting ได้หรือไม่	บริษัทจัดให้มีการประชุมแบบ Electronic AGM และเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นสามารถโหวตลงคะแนนผ่านระบบ <u>electronic voting</u>
2. บริษัทได้เผยแพร่หนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้นล่วงหน้าอย่างน้อย 28 วันก่อนการประชุมผู้ถือหุ้นหรือไม่	บริษัทควรเผยแพร่หนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้น <u>อย่างน้อย 28 วันล่วงหน้า</u> ก่อนการประชุมผู้ถือหุ้น โดยอาจแจ้งเป็นจดหมายข่าวไปยังตลท. หรือเปิดเผยไว้บนเว็บไซต์ของบริษัท
3. บริษัทได้จัดทำรายงานความยั่งยืนตามแนวทางของมาตรฐานสากล เช่น GRI หรือไม่	บริษัทมีการจัดทำรายงานความยั่งยืนตามแนวทาง <u>มาตรฐานของ GRI</u> โดยบริษัทสามารถจัดทำเป็น GRI content index หรือให้หน่วยงานภายนอกทำการ certify ถึงรูปแบบในการจัดทำรายงานที่เป็นไปตามมาตรฐานของ GRI
4. บริษัทมีการเปิดเผยรายงานทางการเงินที่ได้รับการตรวจสอบโดยผู้ตรวจสอบบัญชี <u>ภายในระยะเวลา 60 วัน</u> หลังจากวันที่ทำการปิดงบการเงินหรือไม่	
5. บริษัทมีการเปิดเผยรายละเอียดคำตอบแทนของ CEO หรือไม่	บริษัทมีการเปิดเผยรายละเอียดของคำตอบแทนประจำ เงินเดือน ค่าตอบแทนที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของบริษัทในแต่ละปี หรือโบนัสที่ให้แก่ CEO

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
6. องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท ประกอบด้วย <u>กรรมการอิสระที่เป็นสภาพสตรีอย่างน้อย 1 ท่านหรือไม่</u>	
7. บริษัทได้มีการกำหนดเรื่องความหลากหลายของโครงสร้างกรรมการของบริษัท (Diversity Policy) หรือไม่ โดยบริษัทควรเปิดเผยข้อมูล <u>1. นโยบายความหลากหลายขององค์ประกอบคณะกรรมการ</u> <u>2. เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่สามารถวัดได้ และ</u> <u>3. การจัดทำ Progress Report</u>	ในกรณีที่สามารถปฏิบัติได้ครบทั้ง 3 ข้อ บริษัทจะได้คะแนนเต็ม กรณีที่สามารถปฏิบัติได้เพียง 2 ข้อ จะได้รับคะแนนครึ่งหนึ่ง และในกรณีที่ปฏิบัติได้เพียง 1 ข้อ จะได้รับคะแนน ¼
8. คณะกรรมการสรรหาของบริษัท ประกอบด้วย <u>กรรมการอิสระทุกคนหรือไม่</u>	
9. คณะกรรมการสรรหาได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่เหมาะสมที่จะมาดำรงตำแหน่งกรรมการของบริษัท โดยพิจารณาจากความรู้ ความสามารถที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจของบริษัทหรือไม่	
10. บริษัทได้กำหนดเป็นนโยบายในการสรรหาคัดเลือกที่เหมาะสมที่จะมาดำรงตำแหน่งกรรมการของบริษัท โดยใช้ <u>professional search firms</u> หรือจาก <u>ฐานข้อมูล director pool</u> หรือไม่	ในกรณีที่สามารถปฏิบัติได้ครบทั้ง 2 ข้อ คือ 1. นโยบาย และ 2. สิ่งที่บริษัทได้ปฏิบัติในปัจจุบัน เช่น ระบุว่ากรรมการท่านใดที่ถูกคัดเลือกเข้ามาด้วยวิธีการข้างต้น บริษัทจะได้คะแนนเต็ม และในกรณีที่สามารถปฏิบัติได้เพียง 1 ข้อ จะได้รับคะแนนครึ่งหนึ่ง
11. องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท ประกอบด้วยกรรมการอิสระมากกว่า 50% หรือไม่	
12. บริษัทมีการกำกับดูแลความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับ Information Technology หรือไม่	บริษัทควรมีการกำกับดูแลความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับ <u>Information Technology</u> เช่น disruption หรือ cyber security

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
13. บริษัทมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ในระดับ Board Level หรือไม่	

หมวด Penalty

หลักการในหมวดนี้จะเกี่ยวข้องกับการทำผิดกฎระเบียบของหน่วยงานที่กำกับดูแล และเกณฑ์บางข้อจะเป็นข้อที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางการกำกับดูแลกิจการที่ดี การหักคะแนนในหมวดนี้จะเป็นการหักคะแนนดิบ ซึ่งแต่ละข้อจะมีการหักคะแนนที่ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการในข้อนั้นๆ หลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในหมวดนี้ประกอบด้วย

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1. บริษัทได้ละเลยต่อการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกันในเรื่อง <u>การซื้อหุ้นคืนหรือไม่</u>	
2. บริษัทได้กีดกันหรือสร้างอุปสรรคในการเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกันหรือไม่	
3. ในการประชุมสามัญ/วิสามัญผู้ถือหุ้นแต่ละครั้งได้มีการเพิ่มวาระอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้ในหนังสือเชิญประชุมให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นพิจารณาอนุมัติหรือไม่อย่างไร	ผู้ถือหุ้นมีสิทธิได้ทราบถึงเรื่องที่จะมีการพิจารณาในที่ประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมประชุมหรือไม่ รวมทั้งได้รับข้อมูลประกอบการตัดสินใจล่วงหน้าก่อนการประชุม การเพิ่มวาระอื่นๆ ที่จะต้องมีการลงมติโดยไม่ได้กำหนดไว้ในวาระการประชุมจึงไม่เป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้นที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม ดังนั้นบริษัทควรหลีกเลี่ยงการเพิ่มวาระอื่นๆ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าในการประชุมผู้ถือหุ้น
4. ในการประชุมผู้ถือหุ้น บุคคลสำคัญทั้ง 3 คือ ประธานกรรมการบริษัท ประธานกรรมการตรวจสอบ และ CEO ได้เข้าร่วมประชุมหรือไม่	หากประธานกรรมการบริษัท ประธานกรรมการตรวจสอบ หรือ CEO ท่านใดท่านหนึ่งขาดการประชุม บริษัทจะถูกหักคะแนน Penalty
5. บริษัทได้ละเลยต่อการเปิดเผยถึง <u>ข้อตกลงระหว่างผู้ถือหุ้น (Shareholders agreement) ที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อบริษัทหรือผู้ถือหุ้นรายอื่นหรือไม่</u>	

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
6. บริษัทมีการจำกัดสิทธิในการออกเสียงของผู้ถือหุ้นที่ไม่ใช่ one share one vote หรือไม่	
7. บริษัทมีการให้สิทธิพิเศษในการโหวตของหุ้นบางประเภทที่ไม่ใช่ one share one vote หรือไม่	
8. บริษัทมีโครงสร้างการถือหุ้นแบบปิรามิด (การถือหุ้นในแนวตั้ง ที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ได้ถือหุ้นในบริษัทจดทะเบียนผ่านบริษัทจดทะเบียนอื่น) หรือ <u>cross shareholding</u> (การถือหุ้นไขว้กันเองระหว่างบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจของบริษัท) หรือไม่	บริษัทไม่ควรมีการถือหุ้นไขว้ หรือมีโครงสร้างการถือหุ้นแบบปิรามิดในกลุ่มธุรกิจของบริษัท
9. ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา บริษัทได้ถูกสำนักงาน ก.ล.ต. กล่าวโทษและเปรียบเทียบปรับในเรื่องที่เกี่ยวกับการนำข้อมูลภายในไปใช้ (insider trading) หรือไม่	
10. บริษัทได้มีการทำผิดกฎระเบียบเกี่ยวกับการทำรายการระหว่างกันในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาหรือไม่	บริษัทควรระมัดระวังไม่ให้มีการทำรายการที่เกี่ยวข้องกันโดยฝ่าฝืน/ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์/ สำนักงาน ก.ล.ต.
11. บริษัทมีการทำรายการระหว่างกันที่ถือเป็นการช่วยเหลือทางการเงิน คือ การให้กู้ยืมเงิน หรือการค้ำประกันเงินกู้ยืมกับบริษัทที่ไม่ใช่บริษัทย่อยหรือไม่	
12. มีกรณีที่บริษัทฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายแรงงาน กฎหมายการจ้างงาน กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายกีดกันทางการค้า และกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือไม่	

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
13. บริษัทถูกดำเนินการโดยหน่วยงานกำกับดูแลเนื่องจากไม่ได้ประกาศข้อมูลจากเหตุการณ์สำคัญภายในระยะเวลาที่ทางการกำหนดหรือไม่	
14. ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไขต่อการเงิน (qualified opinion) หรือไม่	
15. ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง (adverse opinion) หรือไม่	
16. ผู้สอบบัญชีของบริษัทไม่แสดงความเห็นต่อการเงินที่ตรวจสอบ (disclaimer opinion) หรือไม่	
17. บริษัทถูกหน่วยงานกำกับดูแลสั่งให้แก้ไขงบการเงินในปีที่ผ่านมาหรือไม่	
18. ในปีที่ผ่านมา บริษัทมีประวัติการกระทำผิดกฎระเบียบของสำนักงาน ก.ล.ต./ ตลาดหลักทรัพย์ หรือไม่ อย่างไร	คณะกรรมการมีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลให้การดำเนินงานของบริษัทเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ดังนั้น คณะกรรมการควรดูแลให้มั่นใจว่าบริษัทไม่มีการกระทำใดที่เป็นการฝ่าฝืนกฎระเบียบของทางการ
19. บริษัทมีกรณีที่กรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารลาออกอันเนื่องมาจากระเด็นเรื่องการกำกับดูแลกิจการของบริษัทหรือไม่	
20. บริษัทมีกรรมการอิสระในคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการมาเกิน 9 ปีหรือไม่	
21. บริษัทจะเผยแพร่การเปิดเผยว่ากรรมการคนใดเป็นกรรมการอิสระหรือไม่	

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
22. บริษัทมีกรรมการอิสระในคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งในบริษัทจดทะเบียนอื่นเกินกว่า 5 แห่งหรือไม่	การดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทในจำนวนที่มากเกินไป อาจมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ ดังนั้นคณะกรรมการบริษัทควรพิจารณา กำหนดจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่กรรมการอิสระแต่ละคนจะไปดำรงตำแหน่งทั้งหมดไม่เกิน 5 แห่ง โดยไม่มีข้อยกเว้น
23. กรรมการหรือผู้บริหารระดับสูงของบริษัทเคยเป็นพนักงานหรือหุ้นส่วนของบริษัทสอบบัญชีภายนอกที่บริษัทใช้บริการอยู่ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาหรือไม่	
24. ประธานกรรมการบริษัทเคยดำรงตำแหน่ง CEO ในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาหรือไม่	
25. บริษัทได้ให้ Options หุ้นที่เชื่อมโยงกับผลการดำเนินงานของบริษัท หรือโบนัสแก่กรรมการอิสระหรือไม่	